

Nr 214.

Av herr **Mårtensson m. fl.**, *angående tillämpningen av bestämmelserna om statsbidrag till statskommunala reservarbeten.*

Den statliga och statsunderstödda hjälpverksamheten vid oförvållad arbetslöshet bedrivs under tre huvudformer, nämligen dels statliga och statskommunala reservarbeten, dels kontantunderstödsverksamhet och dels särskilda åtgärder i anledning av ungdomsarbetslösheten. Enligt § 11 av Kungl. Maj:ts kungörelse av den 26 juni 1933, nr 446, bör hjälpverksamheten så långt ske kan inriktas på att bereda arbete åt största möjliga antal arbetslösa. Därvid böra statskommunala reservarbeten företrädesvis anordnas.

Förevarande paragraf giver således uttryck å statsmakternas mening, att samhällets ingripande mot arbetslösheten i första hand och i största möjliga utsträckning bör hava arbetslinjens form, så att endast i den mån sysselsättning icke kan beredas de hjälpbehövande, dessa skola kunna komma i åtnjutande av understöd. I fråga om de olika slagen av reservarbeten har uttalats att statskommunala reservarbeten företrädesvis böra anordnas.

Denna arbetsform är även den bästa och effektivaste särskilt inom de kommuner, där arbetslöshetsklientelet i större utsträckning består av familjeförsörjare. Det är nämligen i regel förenat med stora svårigheter att i någon större omfattning kunna hänvisa familjeförsörjare till avlägset belägna statliga reservarbetsplatser, utan dessa böra så långt ske kan beredas arbete inom hemorten, vilket delvis kan ske om kommunerna beredas möjligheter att igångsätta statskommunala reservarbeten. Dessa möjligheter för de ekonomiskt svaga kommunerna ha dock starkt begränsats och för ett flertal kommuner helt omöjliggjorts på grund av de nuvarande bestämmelserna för statsbidrags erhållande till statskommunala reservarbeten.

Enligt dessa bestämmelser utgår statsbidrag till statskommunala reservarbeten för varje kalendermånad med högst hälften av det belopp, som under månaden sammanlagt i arbetslöner utbetalats till de arbetslösa, vilka vid företaget beretts arbete, men må för varje arbetare och hel arbetsdag räknat utgöra högst hälften av den för orten fastställda reservarbetslönen, dock högst 3 kronor. Härjämte må statsbidrag beviljas att utgå med högst hälften av det belopp, vartill kostnaderna för material, transporter och arbetsledning skäligen kunna uppgå. Till statskommunalt reservarbete, som avser nyanläggning, omläggning eller förbättring av allmän väg, må statsbidrag beviljas att utgå med tre fjärdedelar av det belopp, vartill de verkliga kostnaderna för själva vägarbetet belöpa sig. Då särskilda skäl därtill föranleda,

må statsbidrag enligt Kungl. Maj:ts beslut utgå med högre belopp än som följer av vad som ovan angivits.

Till dessa bestämmelser har arbetslöshetskommissionen fogat vissa anvisningar, varav bland annat framgår, att såsom arbetslöner räknas löner utbetalda till reservarbetare. Till löner åt specialarbetare, som anlitas för särskilda arbetsuppgifter och avlönas efter andra grunder än de av arbetslöshetskommissionen fastställda, utgår ej statsbidrag. I fråga om beräkning av statsbidraget gäller, att å den del av avlöningen — räknat per man och 8 timmars arbetsdag — som överskjuter den fastställda reservarbetslönen, statsbidrag ej utgår. Härvid räknas med medelförtjänsten under redovisningsmånaden för reservarbetare vid arbetsplatsen.

Utöver statsbidrag till arbetslönerna kan bidrag beviljas till kostnaderna för material, transporter och arbetsledning. Med material avses endast vad som efter anläggningens färdigställande kvarbliver i densamma såsom ledningsrör, armeringsjärn, cement m. m. Statsbidrag utgår således ej till kostnader för landgångsplank, stämplingsvirke, spadar, skottkärror, dynamit o. dyl. Statsbidrag till materialkostnader m. m. torde i regel komma att utgå med lägre procentsats än bidraget till arbetslönerna. Arbetslöshetskommissionen kan medgiva dylikt bidrag med högst 50 procent av det belopp, var till de tre ovannämnda posterna skäligen kunna uppskattas vid kostnadsberäkningen. Kungl. Maj:t kan efter särskild framställning medgiva en högre bidragsprocent.

Dessa bestämmelser, särskilt vad det gäller statens bidrag till materialkostnaderna, ha förorsakat att de i ekonomiskt hänseende svagaste kommunerna icke kunnat anordna statskommunala reservarbeten. Om en kommun exempelvis försöker anordna ett dylikt arbete, som kostnadsberäknats till i runt tal 100 000 kronor, varav materialkostnaderna belöpa sig till 40 000 kronor, kan kommunen, om den är hårt skattetyngd och har en omfattande arbetslöshet, erhålla statsbidrag till reservarbetslönerna med 90—95 procent av de verkliga reservarbetslönekostnaderna, beräknade efter den i orten fastställda grovarbetarelönen. För materialkostnaderna erhållas i regel inte högre bidrag än 50 procent och för det rena förbrukningsmaterialet erhålles inte något statsbidrag. Kommunens egna kostnader för ett dylikt arbetes utförande kan således komma att uppgå till en summa av 25 000—30 000 kronor. För en kommun, som på grund av långvarig och omfattande arbetslöshet är oerhört hårt skattetyngd, bli dessa stora kostnader för igångsättandet av statskommunala reservarbeten så betungande, att den måste avstå från att anordna dylika arbeten och i stället uppehålla den mindre tilltalande kontantunderstödsverksamheten.

En hårt skattetyngd kommun i Bohuslän med en omfattande arbetslöshet upprättade i slutet av förra året kostnadsförslag på vissa vägarbeten, som skulle utföras som statskommunala reservarbeten. Kostnadsförslagen för ifrågavarande arbeten uppgingo till en summa av 83 200 kronor. I statsbidrag

skulle erhållas 95 procent till arbetslönekosnaderna och 50 procent till materialkostnader m. m. Det sammanlagda statsbidraget skulle komma att uppgå till 56 220 kronor och kommunens egna kostnader till 26 980 kronor. På grund av dessa stora kostnader kunde kommunen icke igångsätta nämnda arbeten. Kostnaderna för desamma hade kommit att medföra en ökad utdebitering av 6—7 kronor per skattekrona. Kommunen fick således fortsätta med kontantunderstödsverksamheten.

Dessa exempel visa svårigheterna för de hårt skattetyngda kommunerna att enligt nu tillämpade bidragsformer kunna använda sig av dessa reservarbeten vid sin hjälpverksamhet för arbetslöshetens bekämpande. Mera bärkraftiga kommuner ha däremot större möjligheter att anordna statskommunala reservarbeten, varigenom de i större utsträckning bliva i tillfälle att använda sig av arbetslinjen.

Det kan knappast vara försvarligt — riksdagen har säkerligen ej heller avsett — att statsbidragsbestämmelserna för de statskommunala reservarbetena skulle vara så snäva, att de omöjliggöra för ekonomiskt svaga kommuner att använda sig av denna hjälpform för arbetslöshetens bekämpande. Enligt vår mening böra dessa bestämmelser tillämpas på ett sådant sätt, att det gives möjlighet för hårt skattetyngda kommuner att erhålla lika stort statsbidrag till statskommunala reservarbeten som ungefärligen skulle utgått om arbetet utförts som statligt reservarbete.

Med hänvisning till nu anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att bestämmelserna om statsbidrag till statskommunala reservarbeten så tillämpas, att det gives större möjligheter för de hårdast skattetyngda kommunerna att i större utsträckning än hittills anordna dylika arbeten.

Stockholm den 20 januari 1934.

J. W. Mårtensson.

Gustaf Karlsson.

Einar Lind.
